

UNIVERSITATEA DIN CLUJ
FACULTATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE

No. 617

CERCETĂRI
ASUPRA INDICELUI FACIAL
LA ROMĂNI ȘI UNGURI

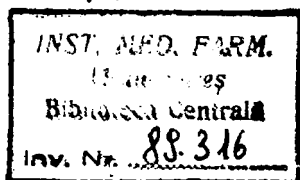

DOCTORAT IN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE
PREZENTATĂ ȘI SUSȚINUTĂ ÎN ZIUA DE IULIE 1932
DE

NEGOESCU N. DUMITRU
FOST PREPARATOR LA INSTITUTUL DE ANATOMIE

9010

23 MAY 2005

CLUJ
„CARTEA ROMANEASCĂ”
1932

UNIVERSITATEA DIN CLUJ
FACULTATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE

Decan: D-nul Prof. Dr. GRIGORIU CRISTEA

Profesori:

Clinica stomatologică (agr.)	Prof. Dr. ALEMAN I.
Istoria Medicinii (agr.)	" " BOLOGA I.
Bacteriologie	" " BARONI V.
Patologia generală și experimentală	" " BOTEZ A. M.
Istologia și embriologia umană	" " DRĂGOIU I.
Clinica infantilă	" " GANE T.
Clinica ginecologică și obstetricală	" " GRIGORIU C.
Semiologie medicală	" " GOIA I.
Clinica Medicală	" " HAȚIEGAN I.
Clinica chirurgicală } Medicină operatoare }	" " IACOBVICI I.
Farmacologia și farmacognozia	" " MARTINESCU GH.
Clinica oftalmologică	" " MICHAÏL D.
Clinica neurologică	" " MINEA I.
Medicina legală	" " MINOVICI N.
Igiena și igiena socială	" " MOLDOVAN I.
Radiologia medicală	" " NEGRU D.
Fiziologia umană	" " NIȚESCU I. I.
Farmacologia chimică și galenică	" " PAMFIL GH.
Anatomia descriptivă și topografică	" " PAPILIAN V.
Clinica oto-rino-laringologică	" " PREDESCU-RION I.
Balneologie (agr.)	" " STURZA M.
Clinica dermato-venerică	" " TĂTARU C.
Clinica urologică	" " ȚEPOSU E.
Chimia biologică	" " THOMAS P.
Clinica psihiatrică	" " URECHIA C.
Anatomia patologică	" " VASILIU TITU

JURIUL DE PROMOȚIUNE:

Președinte: D-l Prof. Dr. V. PAPILIAN

Membrii: { " " " I. IACOBVICI
" " " D. MICHAÏL
" " " I. MOLDOVAN
Prof. agr. V. BOLOGA

Supleant: Dl Docent Dr. C. C. VELLUDA.

*Memoriei
părinților mei.*

Onor. Juriu
Profesorilor mei
respect și recunoștință.

PREFAȚA

O prefață sentimentală la o lucrare cu caracter științific; e obiceiul ca la aceste teze inaugurale să se facă aceasta și cred că e potrivit, cei mai mulți având multe lucruri de spus și multora de mulțumit.

Cred că este foarte greu a face bilanțul unei activități trecute, fără obiectivitatea pe care ar aduce-o depărtarea de fapte prin timp, mai ales acum, în pragul intrării într'un nou fel de viață, cu alte chemări și alte obligații. Voi încerca totuși, să aduc și eu prinusul de recunoștință acelor care prin îndemnuri și exemple m'au întărit în lupta vieții.

Orăștia. Printr'un fericit concurs de împrejurări am ajuns în acest orașel; eram orfan de război, protejat numai de mizerabila asistență oferită urmașilor celor ce s'au jertfit pentru un ideal și de un tutore la fel. În Liceul și Internatul A. Vlaicu am găsit sprijinul ce-mi lipsea și m'am simțit oarecum în familie. Nu pot să nu amintesc numele câtorva Profesori ca: I. Rodeanu, V. Iacob, Gh. Tămaș, despre cari păstrez cele mai bune amintiri, dar mai ales pe Dl Aron Demian, Directorul care-și cunoștea pe toți elevii din liceu, cu toate calitățile și defectele lor. Domniei sale îi dătoresc în cea mai mare parte situația mea de astăzi.

Ajuns la Universitate, am găsit în Profesorii mei exemple de muncă și abnegație pentru știință și demultiori sfaturi părintești și sprijin prietenesc pentru studenți. Aproape doi ani petrecuți, ca prosector la Anatomie, în apropierea Dlui Profesor Dr. V. Papilian, omul cu vederi largi cu suflet mare și generos, înzestrat și cu o enormă putere de muncă pusă în slujba unei activități multilaterale, au făcut să-mi crească respectul și admirația ce i-o păstrez. Îi mulțumesc și pentru subiectul indicat ca teză și ajutorul dat la reușita ei, precum și pentru că a acceptat preși-

denția juriului. Din acelaș timp, păstrez dlui Docent C. Velluda acelaș respect și recunoștință.

Un timp, mult mai scurt spre regretul meu și datorit unor împrejurări independente de voința mea, l-am petrecut în Clinica Chirurgicală a Dlui Profesor Dr. I. Iacobovici, unde domină acelaș spirit de muncă pentru știință și bine și unde oricine vrea să învețe, are toate înlesnirile posibile.

Țin să-i mulțumesc pentru binele ce mi l-a făcut în toate împrejurările.

Nu pot trece peste cele două luni petrecute în Institutul de Radiologie o altă „Agora“, timp foarte scurt dar prețios prin cunoștințele câștigate și pentru cari aduc mulțumirile mele Dlui Profesor. Dr. D. Negru.

Prietenilor mei, frații Medrea, Goangă, Daju, Seraciu le păstrez multă dragoste; deasemenea lui Petre Bruda, Mureșanu, Doniga cu cari am împărțit multe bucurii și necazuri în cămin, în aceeași cameră, cele mai bune sentimente.

Soților Mimi și Radu Pușcariu, dragoste frățescă.

ISTORIC

Antropologia este o știință relativ destul de nouă pentru că adevărate cercetări antropologice se fac de scurt timp. Ea face parte din zoologie și se ocupă cu studiul omului, în special din punct de vedere anatomic, fizio-psihologic și sociologic. Ea are o importanță foarte mare, stabilind într'un mod foarte precis caracterele proprii fiecărui individ, mergând până la stabilirea caracterelor principale ale diferitelor rase și al popoarelor rezultate din amestecul raselor.

La noi, în comparație cu alte țări, antropologia este destul de puțin dezvoltată, mai ales în ce privește cercetările practice. Nu cunosc vre-o revistă românească de specialitate și din izvoarele cari mi-au stat la dispoziție, nu am putut culege date prea importante asupra lucrărilor autorilor Români, cari au făcut determinări pe viu asupra locuitorilor din România sau aiurea. Mai ales chestiunea tratată în această lucrare, indicele facial, nu știu să se fi determinat la noi decât într'o mică măsură. În „Bulletin de la Société de Sciences“ București, Nr. 1 și 2 din 1903, d-l Eugène Pittard publică un studiu antropologic asupra Românilor din Vechiul Regat, în care gădesc calculat și indicele facial, însă numai ophryon-gnation, ophryon-alveolar și ophryon-nasinf, toate raportate la diametrul bizigomatic. În schimb, indicele cranian a fost studiat mai mult și la noi în țară. Există un studiu comparativ asupra Românilor din Ardeal, Vechiul Regat și asupra Ungurilor, făcut de d-l Prof. Dr. V. Papilian și publicat în „Clujul Medical“, colecția anului 1921.

Considerațiuni generale.

Sub inspirația d-lui Prof. Dr. V. Papilian, am început să lucrez subiectul acestei teze, subiect care, după investigațiile făcute nu știm să mai fi fost tratat. Cu sfaturile și indicațiunile d-lui Prof. Papilian și cu bunăvoința d-lor D-ri Lt. M. Bumbăcescu și Lt. Loghin, cari mi-au pus la dispoziție materialul, am început lucrul.

Materialul examinat a fost constituit de soldații încorporați în anul 1932 ai Reg. 83 Inf. Cluj. Majoritatea lor sunt săteni din județele Satu-Mare, Oradea, Turda și Cluj. Am îndepărtat pe toți aceia cari aveau antecedente hereditare nesigure în ce privește naționalitatea, în limita posibilității, adică atât cât știau și ei, cam până la bunici.

Țin să relev că majoritatea lor erau slab dezvoltăți fizicește și cred că aceasta se datorește în primul rând faptului că prezentele generații de recruți sunt cei născuți prin anul 1911, copilăria au petrecut-o în timpul războiului mondial (1914—1918), în mari mizerii și privațiuni de tot felul, fapte cari au contribuit la stabilirea unei conformațiuni fizice debile.

Menționez apoi că și Pittard găsește deosebiri în minus la talia recruților și media taliei măsurată de d-sa la particulari, datorit cred și faptului că la 21 ani maturitatea nu e definitiv stabilizată.

Măsurătorile au fost făcute pe 100 Români și 50 Unguri, indivizi luați la întâmplare din întreg regimentul.

Intențiunea a fost ca această lucrare să fie un studiu comparativ al indicelui facial la diferitele naționalități din Ardeal: Români, Unguri, Sași și Evrei, însă m'am lovit de greutatea de a găsi un număr suficient de Sași și de Evrei la acest regiment; programul intens de instrucție al recruților nu mi-a permis să colind toate regimentele din Cluj.

Tehnică antropologică.

Puncte craniometrice

În măsurătorile antropologice pe cari le-am făcut, am folosit ca puncte craniometrice, punctele clasice, admise și uzitate de toți autorii și cari se găsesc descrise în toate cărțile de specialitate. În descrierea lor folosesc indicațiile date de R. Martin.

Trichion (Crinion) este punctul unde linia median sagitală a feței întretae limita dintre pielea păroasă a capului și pielea frunții.

Ophryon este la intersecția liniei median-sagitale a feței cu o linie care trece tangent la marginea superioară a sprâncenelor (ligne sourcilière) și este situată cam la 10 mm. deasupra glabelei.

Nasion este punctul care corespunde pe linia median-sagitală a feței, la articulațiile oaselor nasale cu frontalul și se află la rădăcina nasului, în scobitura de sub proeminența glabelei cam la 10 mm. sub ea.

Prosthion. Punctul alveolar, point alvéolaire, Alveolarpunkt, situat pe linia median-sagitală, este la marginea alveolară inferioară a maxilarului superior, între cei doi incisivi mediani.

Stomion se află tot pe linia median-sagitală a feței la nivelul intersecției cu fisura labială.

Un punct descris tot de Martin, situat la intersecția liniei median-sagitale a feței, cu o linie tangentă la marginea superioară a orbitelor; cred că este un punct de reper important, neputând prezenta variații cum se poate întâmpla cu ophryon unde grosimea sprâncenelor poate varia în funcție de mai mulți factori ca tulburări de secreții interne, constituția individuală, în timpul de față moda ș. a.

Gnathion situat pe linia median-sagitală a feței la mar-

ginea inferioară a maxilarului inferior, corespunde limitei inferioare a simfizei mentoniere.

Punctul zigomatic format de partea cea mai proeminentă în afară a feței laterale (externe) a apofizei zigomatice și corespunde extremității anterioare a tuberculului zigomatic.

Diametre

Diametrele pe cari le-am folosit la stabilirea indicelui facial sunt cele obișnuite, întrebuițate în toate măsurătorile antropologice, astfel încât va fi ușoară confruntarea datelor prezentei lucrări cu altele similare din țară sau streinătate.

Diametrele au fost măsurate între punctele craniometrice descrise mai sus, după cum urmează.

Diametre verticale: *Trichion-Gratton* (Tr-Gn) este diametrul cel mai mare al feței, cuprinde întreagă fruntea și fața.

Nasion-Gnathion (Nas-Gn) distanța dintre punctul Nasion și Gnathion cuprinde lungimea feței afară de frunte.

Ophryon-Gnathion (On-Gn). După școala franceză linia tangentă la marginea superioară a sprâncenelor împarte fața în „face”, porțiunea situată dedesubtul acestei linii, termenul „visage” cuprinzând întreaga față cu fruntea. Astfel acest diametru cuprinde lungimea feței fără frunte.

Nasion-Prosthion (Nas-Pr, Nas-aly) corespunde liniei drepte care unește Nasion cu Prosthion și cuprinde înălțimea feței, fără frunte maxilar inferior și dinți.

Diametrul Naso-bucal (Nas-Stomion, Nas-St) unește Nasion cu fisura bucală pe linia mediană.

Un alt diametru (Tg-orb-aly) important este cel măsurat dela punctul de intersecție al tangenței la marginea superioară a orbitei cu linia median-sagitală a feței și până la Prosthion. El cuprinde înălțimea feței fără frunte, maxilar inferior și dinți, pornind dela un punct superior mai puțin variabil decât Ophryon, după cum am spus la descrierea aceluia punct.

Diametre orizontale. Diametrul bizigomatic cuprinde distanța dintre punctele zigomatice și măsoară maximum de lățime al feței. În stabilirea indicelui facial ne-am raportat totdeauna la acest diametru.

Cred că e bine să menționez următorul fapt: măsurătorile le-am făcut în curtea unei cazarme, pe vreme cu soare și atunci am observat că punctul Ophryon este foarte mobil, la același in-

divid, prezentând variațiuni chiar peste 20 milimetri; datorit luminei vii a zilei, soldații țineau fruntea încrețită, sprâncenele scoborâte; un control pe care l-am făcut măsurând de două ori aceeași serie mi-a confirmat faptul astfel că neputând lua acest diametru precis, am renunțat de a-l mai întrebuința la calcularea indexului facial.

Am dat aceste amănunte fiind convins că de acel inconvenient trebuie să se țină seamă.

Instrumentar

Instrumentele folosite la facerea măsurătorilor au fost: un *compas antropometric obișnuit*, de metal, cu brațele curbe pentru a putea cuprinde între ele craniul sau aite părți ale corpului atunci când se măsoară diametrul unei regiuni cu suprafața curbă; este înzestrat cu un arc de cerc pe care se citește dimensiunea luată între varturi; limitele sale sunt dela 0 la 250 milimetri. L-am întrebuințat pentru măsurat diametrul bizigomatic.

Al doilea instrument, vernier, Gleitzirkel, căruia nu-i cunosc numele românesc e compus dintr'o lamă de oțel lungă de 270 milimetrii, la un cap are fixat perpendicular pe ea o lamă mai groasă și scurtă de 90 milimetrii amandoua la un loc având forma unui L. Pe lama lungă se adaptează o lamă de metal exact la fel cu cea fixată la capătul ei, atât cu formă cat și ca poziție, este însă mobilă pe lama lungă prin alunecare. Lama lungă este împărțită în milimetrii, dela 0 care e așezat la marginea lamei scurte fixe, până la 250 care e către capătul liber și până unde se poate deplasa lama mobilă. Modul de întrebuințare este foarte ușor; se depărtează lamele scurte, fixându-se variurile lor în punctele a caror depărtare vom să o măsurăm și depărtarea în milimetrii se citește pe lama lungă, la marginea lamei mobile. Acest aparat a servit la măsurarea diametrelor verticale pe linia median sagitală.

Considerațiuni statistice.

În concluziunile antropologice suntem obligați să ținem seama de medii.

Am observat că cele mai multe cercetări antropologice nu sunt făcute pe un număr prea mare de cazuri; acest fapt are inconvenientul că se pot strecura dimensiuni mai deosebite dela cele normale, modificând astfel rezultatul și atunci media nu mai reprezintă reala valoare generalizată a dimensiunii.

Sunt metode pentru a calcula o medie care să se apropie

cât mai mult de media reprezentativă. Metodele sunt destul de complicate, multe calcule și mult timp, au însă avantajul de a da, după cum am spus, media reprezentativă a tipului. Fiind chestiune de specialitate, am apelat la d-l Conferențiar Dr. M. Zolog dela Institutul de Igienă, care mi-a dat indicațiunile necesare pentru a da un exemplu clar despre aceste metode.

În antropologie se lucrează de obicei cu media simplă obținută prin adunarea cifrelor și împărțirea sumei cu numărul cifrelor adunate.

În loc de a lucra cu media se poate lucra cu „medianul”.

Medianul se află aranjând sumele după mărimea lor și luând cifra din mijlocul șirului.

ex.: 135, 135, 135, 139, 139, 140, 140, 141, 146, 146.

Medianul este între 139 și 140, deci 139,5.

Mai avem un mijloc care ne dă posibilitatea de a avea o noțiune precisă asupra valorii de generalizare a mediei găsite; aceasta se face prin calcularea coeficientului de variațiune și a eroarei probabile și iată cum:

Numărul observațiilor	Dimensiunea	Deviația dela medie	Patratul dev. dela medie	No. obs.	Totalizare
3	135	-4,6	21,16	× 3 =	63,48
2	139	-0,6	0,36	× 2 =	0,72
2	140	+0,4	0,16	× 2 =	0,32
1	141	+1,4	1,96	× 1 =	1,96
2	146	+6,4	40,96	× 2 =	82,00
10	139,6 media				148,4

Mediei dela patratul deviației dela medie, i se află rădăcina patrată, în cazul de față 3,85, sumă numită *deviație standard*.

Dela deviația standard putem afla coeficientul de variațiune împărțind deviația standard cu media dela care am pornit; în cazul de față acest coeficient este 0,27. Cifra coeficientului de variațiune, cu cât este mai mică sub 0,50 cu atât arată că media este mai bună și mai reprezentativă. Dela deviația standard, înmulțindu-o cu factorul 0,6745, aflăm eroarea probabilă, în cazul de față ±2,59, sumă care arată limitele între cari poate varia

media noastră în plus sau minus; natural că și această sumă cu cât e mai mică, cu atât arată o posibilitate de variabilitate mai mică a mediei.

Aceste procedee arată foarte precis valoarea datelor culese și a generalizării lor; desavantajul constă în aceea că necesită operatorului o oarecare specialitate în statistică, mașini de calculat și mai ales mult timp; faptele acestea au făcut probabil ca antropologii să nu se servească de aceste admirabile procedee și toate cercetările și clasificările lor să fie făcute pe baza unei medii simple, de care uzăm și noi mai ales că tablourile clasificative ale tipurilor sunt exprimate prin dimensiuni determinate de această medie.

Cercetări personale.

Dupăcum am spus mai sus, cercetările noastre au fost făcute la Români din Ardeal și la Unguri; dăm mai jos rezultatele obținute, comparativ. Diametrul bizigomatic: la Români a arătat un minimum de 130 milimetrii, un maximum de 149 milimetrii; media de 139,67 cu cazurile cele mai frecvente între 135 și 146 mm.; maximum de frecvență 18 indivizi cu 140 mm.

La Unguri un minimum de 127 mm. un maximum 150; media 138,84 cazurile cele mai frecvente între 134 și 143 mm, maximum de frecvență 16 indivizi cu 139 mm.

Diametrul Trichion-Gnation: la Români un minimum de 159 mm., maximum 196 mm. cu media 173,78mm., cazurile cele mai frecvente între 162 și 185 mm., frecvența maximă 11 indivizi cu 175 mm.

La Unguri: minimum 160 mm., maximum 192 mm., media 176,44 mm.; cazurile cele mai frecvente între 169 și 189 mm., maximum de frecvență 10 indivizi cu 185 mm.

Diametrul Naso-Gnation. La Români: minimum 103 mm., maximum 132 mm., media 117,08 mm: cazurile cele mai frecvente între 107 și 127 mm., cu maximum de frecvență 10 indivizi cu 118 mm.

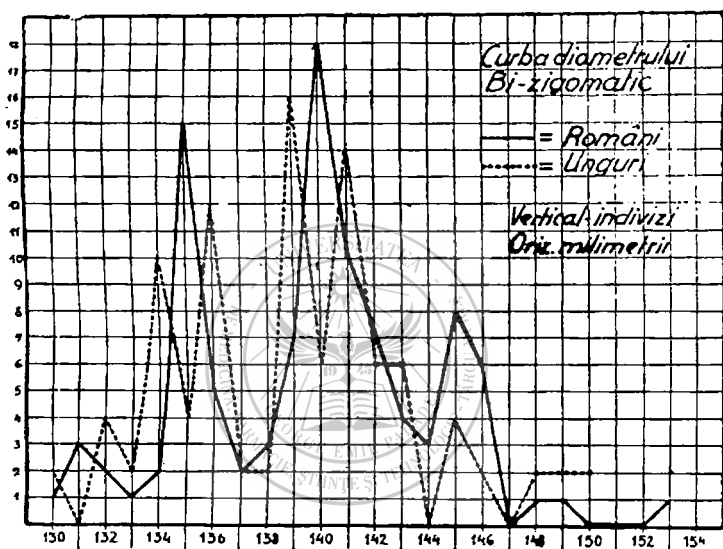
La Unguri, minimum 105 mm., maximum 135 mm., media 117,02 mm., cazurile cele mai frecvente între 111 și 118 mm., cu maximum de frecvență 12 indivizi cu câte 113 și 116 mm.

Diam Nasion-Stomion. La Români: minimum 63 mm., maximum 84 mm., media 73,21, cazurile cele mai frecvente între

65 și 78 mm., cu maximum de frecvență 11 indivizi cu 71 și 75 mm.

La Unguri, minimum de 57 mm., maximum 85 mm., media 72,74 mm., cele mai frecvente cazuri între 68 și 80 mm., maximum de frecvență, 16 indivizi cu 70 mm.

Diametru Nasio-alveolar. La Români minimum 59 mm., maximum 80 mm., media 68,67 mm., cazurile cele mai frecvente între 60 și 75 mm., cu maximum de frecvență 11 indivizi cu 68 mm.

La Unguri: minimum 55 mm., maximum 82 mm., media 68,26 mm., cazurile cele mai frecvente între 63 și 73 mm., maximum de frecvență 16 indivizi cu câte 67 și 68 mm.

Diametrul Tangent-orbită-alveolar. La Români minimum 66 mm., maximum 87 mm., media 77,34 mm., cazurile cele mai frecvente între 68 și 84 mm., cu maximum de frecvență 12 indivizi cu 77 mm.

La Unguri: minimum 62 mm., maximum 88 mm., media 78,92 mm., cazurile cele mai frecvente între 71 și 85 mm., cu maximum de frecvență 16 indivizi cu 76 mm.

Iată acum indicele facial al întregii fețe și indicele diferitelor părți antropologice cari constituiesc fața, calculate după formulele diferiților autori.

Indicele facial după Martin.

(Physiognomischer Gesichtindex, Indice du visage):

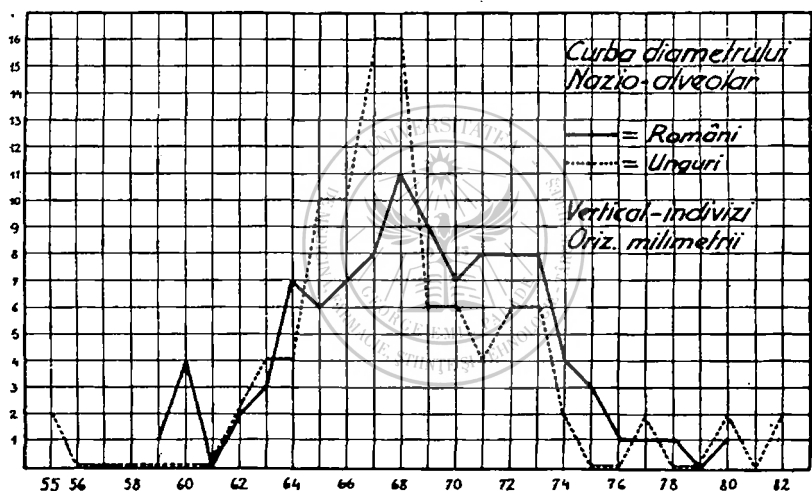
$$I = \frac{\text{Diametrul Tr — gn} \times 100}{\text{Diametrul Bizigomatic}}$$

Calculând l-am găsit reprezentat la Români prin 124,42, iar la Unguri 127,08.

Broca face acest raport invers

$$I = \frac{\text{Diametrul Bizigomatic} \times 100}{\text{Diametrul Tr — gn}}$$

și atunci îl găsim la Români 80,37 și la Unguri 78,81.

Aceste indice se referă la cele mai mari dimensiuni ale feței, în lungime și în lățime.

Indicele facial după Garson (Facial index):

$$I = \frac{\text{Diametrul Nas — gn} \times 100}{\text{Diametrul Bizigomatic}}$$

reprezentat la Români prin suma 83,10, iar la Unguri 84,29.

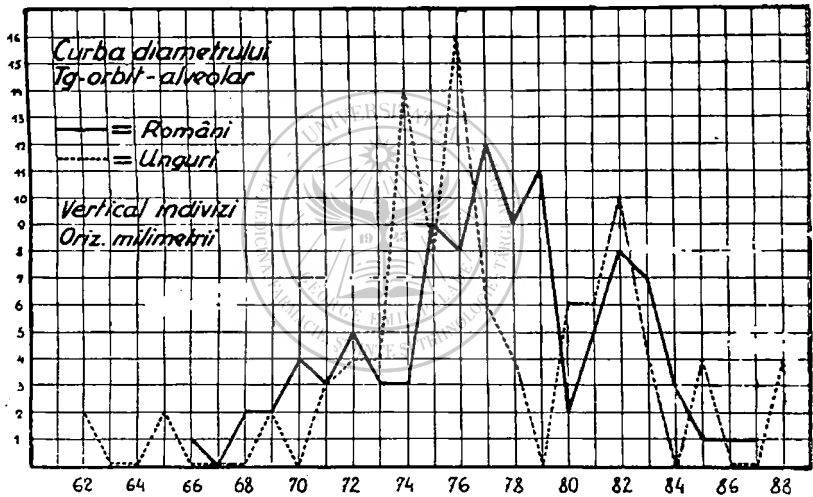
Dau și tabela clasificativă în diversele tipuri, după mărirea indicelui:

hypereuryprosop	× — 78,9
euryprosop	79,0 — 83,9

mezoprosop	84,0—87,9
leptoprosop	88,0—92,9
hiperleptoprosop	93,0—×

și indicele repartizate procentual la acest tablou:

	Români	Unguri
hypereuryprosop	12%	10%
euryprosop	43%	48%
mezoprosop	30%	20%
leptoprosop	11%	16%
hiperleptoprosop	4%	6%
Total:	100%	100%

Un alt indice facial după Broca:

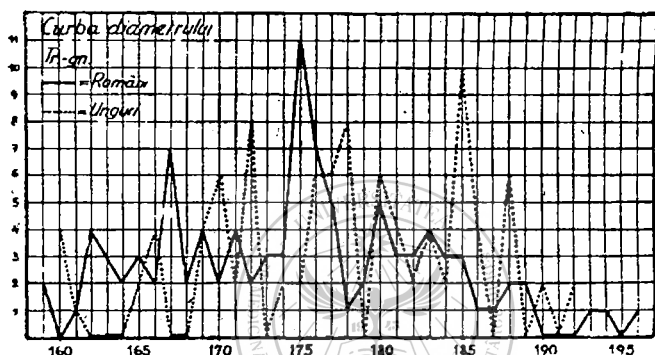
$$I = \frac{\text{Diametrul Nas - alv} \times 100}{\text{Diametrul Bizigomatic}}$$

Calculat la Români e 49,16, la Unguri e tot 49,16.

Clasificarea tipului de indice și repartizarea procentuală:

hipereuryen	× —42,9
euryen	43,0—47,9
mesen	48,0—52,9
lepten	53,0—56,9
hiperlepten	57,0—×

	Români	Unguri
hipereuryen	5%	2%
euryen	33%	30%
mesen	55%	60%
lepten	6%	4%
hiperlepten	1%	4%
Total:	100%	100%

Un indice căruia cred că ar trebui să i se dea mare importanță din cauza posibilității de a se măsoara foarte exact, având puncte de reper foarte precise, este

$$I = \frac{\text{Diam. Tang-orbit} - \text{alv} \times 100}{\text{Diametrul Bizigomatic}}$$

pe care l-am calculat la Români 55,37, iar la Unguri 56,86.

Clasificat tot ca mai sus însă între alte limite:

hipereuryen	× —47,9
euryen	48,0—52,9
mesen	53,0—56,9
lepten	57,0—61,9
hiperlepten	62,0— ×

în cari repartizând indicele nostru avem:

	Români	Unguri
hipereuryen	1%	4%
euryen	22%	14%
mesen	49%	48%
lepten	27%	30%
hiperlepten	1%	4%
Total:	100%	100%

și în sfârșit indexul calculat după formula:

$$I = \frac{\text{Diametrul Nas — Stomian} \times 100}{\text{Diametrul Bizigomatic}}$$

reprezentat la Români prin suma 52,41, iar la Unguri 52,39, clasificat ca mai sus însă cu alte limite după cum se vede:

hipereuryen	× —46,9
euryen	47,0—51,9
mesen	52,0—56,9
lepten	57,0—60,9
hiperlepten	61,0— ×

și procentual vom avea

	Români	Unguri
hipereuryen	5%	4%
euryen	40%	56%
mesen	49%	30%
lepten	6%	8%
hiperlepten	—%	2%
Total:	100%	100%

CONCLUZIUNI

1. Indicele facial servește pentru stabilirea, la diferite rase sau grupe de indivizi, a diferențelor de mărime și de formă a feței cu ajutorul dimensiunilor feței.

2. Diametrul vertical al feței, la Românii din Ardeal este ceva mai mic decât la Unguri.

3. Diametrul transversal, la Românii din Ardeal este mai mare decât la Unguri; această diferență poate fi pusă în legătură cu hiperbrahicefalia găsită la Românii din Ardeal de dl. Prof. V. Papilian.

4. Înălțimea frunței obținută prin scăderea diametrului Nas-gn din diametrul Tr-Gn, arată la Unguri o ușoară diferență în plus.

5. Indicele facial în general este mai mare la Unguri decât la Românii din Ardeal.

6. După raportarea procentală a tipurilor, fețele Românilor din Ardeal și ale Ungurilor se clasifică în grupele euryprosop și mezoprosop, Românii prezentând un procent mai mare de mezoprosopi, Ungurii un procent mai mare la grupa euryprosop.

7. Indexul Nas-stomion-bizigomatic prezintă o diferență mai accentuată; Românii predomină în grupa mesen iar Ungurii predomină în grupa euryen.

Văzută și bună de imprimat.

Președintele tezei,

Decan,

(ss). Prof. Dr. V. PAPILIAN, (ss). Prof. Dr. C GRIGORIU,

BIBLIOGRAFIE

- MARTIN RUDOLF: Lehrbuch der Anthropologie. Jena, 1914.
- MONTANDON GEORGE: L'Ologenèse humaine. Paris, 1928.
- PAPILIAN VICTOR: Tratat de anatomie umană, Cluj, 1930.
- PAPILIAN VICTOR: Cercetări antropologice asupra Românilor Ardeleni. Clujul Medical, 1921.
- PITTARD EUGÈNE: Contribution à l'étude anthropologique des Roumains du Royaume. Bulletin de la Société des Sciences, Bucarest, No. 1 et 2, 1903.
- PITTARD EUGÈNE et ALEX. DONICI: Répartition géographique dans le Royaume de Roumanie de quelques caractères anthropologiques. Genève, 1926.
-